Pirkanmaa2019

Perhekeskusalueet ja toiveet erityistason palvelujen palvelupisteiksi

Titta Pelttari
LAPE-muutosagentti/projektipäällikkö
Pirkanmaan liitto

Palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet Pirkanmaalla
(esivalmistelun hallitus 11.4.2017)

1. Asiakaslähtöinen palveluverkko
   - Vastataan asukkaiden palvelutarpeisiin joustavalla palveluverkolla
2. Palvelujen saavutettavuus ja saatavuus
   - Huomioidaan asiointisuunnat, häivytetään kuntarajat
3. Keskuksien kehittäminen monipuolisina palvelukeskittyminä
   - Tukeudutaan julkisten ja kaupallisten palvelujen keskittymiin eritasoisissa keskuksissa
4. Valinnanvapaus ja monituottajuus
   - Hyödynnetään yksityisten palvelutuottajien kasvava määrä huomioiden alueiden erilaisuus
5. Digitalisaation laajeneminen
   - Huomioidaan ajasta, paikasta ja välineistä riippumatonta asiointi ja sen vaikutus toimitilojen tarpeeseen.
6. Palveluverkon ja tilojen optimointi
   - Suunnitellaan kustannustehokas ja joustava palveluverkko ja sopeutetaan tiloja ottaen huomioon yksityisen palvelutuotannon kasvu
   - Käytetään tiloja monipuolisesti yhdessä maakunnan, kuntien ja yksityisten palvelutuottajien kesken (myös valtion?)

Pirkanmaa2019

Taustalla jako:

lähipalvelut - kotiin tuotettavat tai kodin lähellä

Aluepalvelut - laajempi asiakaspohja, palvelujen integraatio keskeistä

Maakuntapalvelut /erityistason palvelut laajan väestöpohjan palvelut

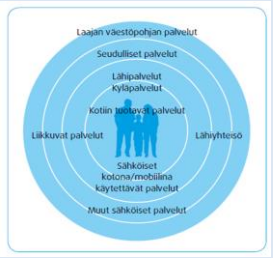

Lähde: Lähipalvelut-mitä nekin nyt ovat? Kuntaliitto, 2014.

Miksi alueiden mallinnusta tarvitaan?

- Palvelujen, palveluverkon sekä yleisesti järjestäjän **suunnittelutyökalu**
  - Voidaan hyödyntää esim. palvelujen **henkilöstön suunnittelussa, aluetiimeissä, jalkautuvissa työmalleissa, erikoisosaajien sijoittamisessa**
  - Palveluverkon tarkempi suunnittelu toteutetaan alueittain, saavutettavuus ja asiointisuunnat, asiakaslähtöisyys lähtökohtina.
- Hyvä suunnittelu mahdollistaa **maakunnan palveluverkon optimoinnin** (palvelutilaverkko, digitaaliset palvelut), **suunnittelualueet työvälineenä**.
- Tavoitteena alueiden vertailtavuus, väestöltään riittävän isot ja homogeeniset alueet
  - Väline tarkastella yhdenvertaisuuden toteutumista
- Myös osallistumisen järjestämisen pohjana voidaan hyödyntää aluemallia.
- Tukee **hallittua muutosta, varsinkin siirtymävaiheessa**. Tulevaisuudessa aluemalli voi muuttua tai siitä voidaan luopua.
- Ei rajoita asukkaan valinnanvapautta!

Miten aluemallit on tehty

Tutkittu, miten asuinalueet jäsentyvät päivittäisen asioinnin ja saavutettavuuden pohjalta laajemmiksi, tasapainoisiksi toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi

- Lähtöaineistoina on käytetty
  - Kaupallisten ja muiden palveluiden asiointialueet (päivittäinen ja harvempi palvelutarpeen asiointi) (Suomen ympäristökeskus, SYKE)
  - Työssäkäyntialueet (SYKE / Tilastokeskus)
  - Palvelukeskittymien saavutettavuus
- Erilaiset tilastolliset ryhmittelymallit esittävät optimimäärää sille, kuinka moneen edellä mainituilta ominaisuuksiltaan mahdollisimman samankaltaiseen "ryhmään" asuinalueet jäsentyvät - mallit suosittelevat **5-6 ryhmää eli aluetta**
- Viidellä alueella väestöpohjat muodostuvat samansuuntaisiksi, noin 80000 – 120000 asukasta/alue.

Pirkanmaan aluemalli palveluiden suunnittelun ja arvioinnin pohjaksi

"Luode"
2016: 80 000
2025: 86 000

"Itä"
2016: 115 000
2025: 120 000

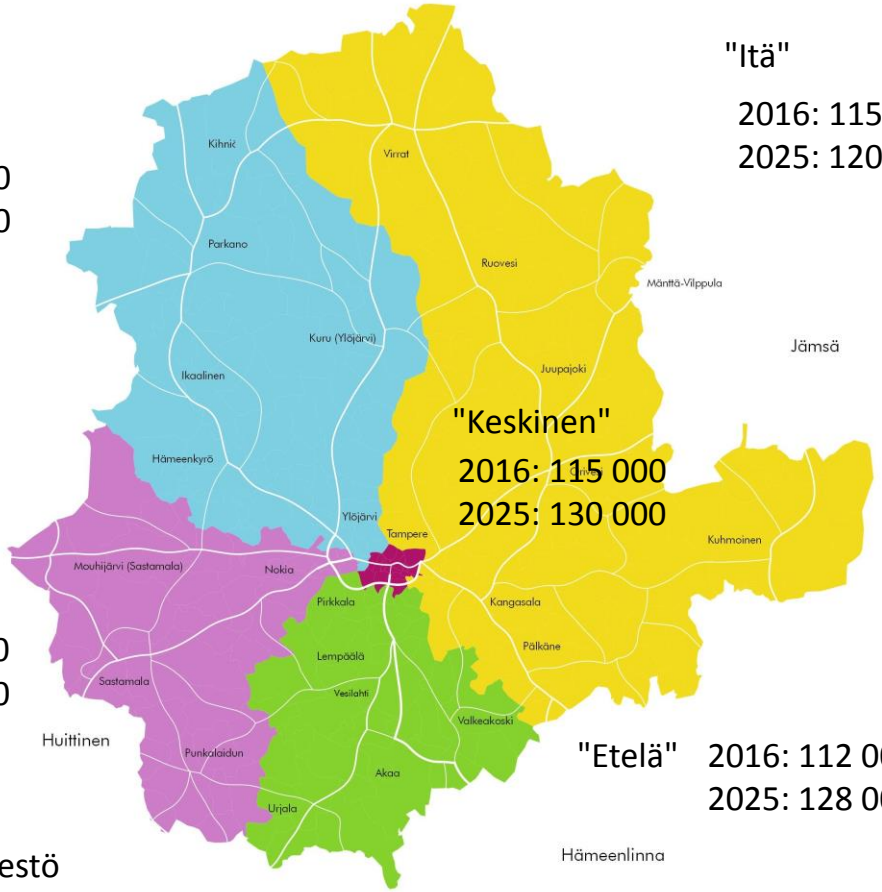

"Keskinen"
2016: 115 000
2025: 130 000

"Lounas"
2016: 82 000
2025: 86 000

"Etelä" 2016: 112 000
2025: 128 000

Luvut = väestö

- Viisi aluetta
- **Saavutettavuus ja asiointisuunnat** pohjana (tiestö)
- Lähtötilanteessa **väestömäärä** 80000-115000 välillä
- Vuonna 2025 väestömäärä 86000-130000 välillä
- Postinumeroaluejako pohjana

Väestön ikäryhmittäinen jakautuminen ja kustannukset aluemallissa 1

luode

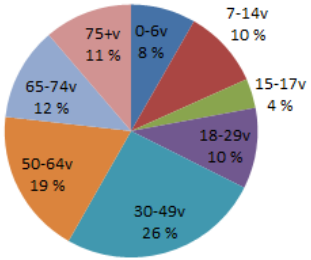

keskinen

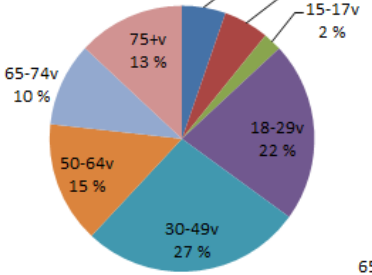

itä

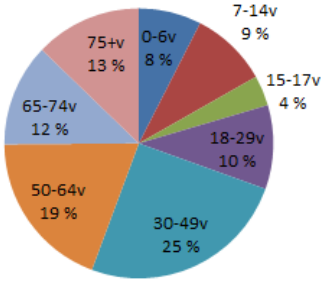

lounais

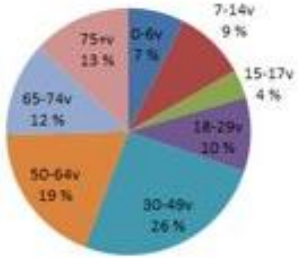

etelä

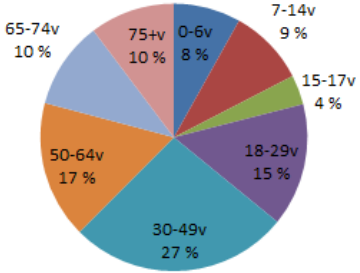

- Ikäryhmittäin tarkasteluna alueet **tasapainoisia**
- Erot marginaalisia, lähinnä keskisellä alueella eniten nuoria.
- Yli 75 -vuotiaiden osuuden vaihteluväli 10-13%
- Kustannusrakenne **tasapainoinen**

SOTE tarvevakioidut nettomenot € / asukas (THL 2017), noin:

Keskinen: 3 000 €
Etelä: 3 000 €
Lounas: 3 000 €
Luode: 3 000 €
Itä: 3 100 €

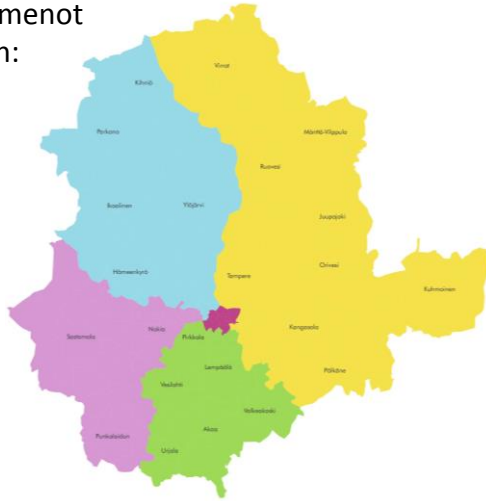

Alustavia ajatuksia hyvinvointikeskusten rakenteesta

- Hyvinvointikeskukset/kampukset eroavat toisistaan alueen palvelutarpeiden mukaan, palvelusisältöjen työstäminen tehdään jatkossa yhteistyössä palveluryhmien kanssa.
- Eritasoisia hyvinvointikeskuksia/kampuksia, mahdollisia "alueittaisina ytiminä" 2025:
  - Ylöjärvi, Hämeenkyrö, Parkano
  - Nokia, Sastamala
  - Valkeakoski, Lempäälä
  - Kangasala, Orivesi, Virrat, Mänttä-Vilppula
  - Tampere
- Pienet pallot kartalla pienempiä hyvinvointikeskuksia, joissa korostuu esim. palvelujen jalkautuminen.
- Hyvinvointikeskuksien lisäksi alueilla voi toimia erilaisia lähipalvelupisteitä.
- Palvelupisteiden määrät tarkentuvat jatkotyöskentelyssä.

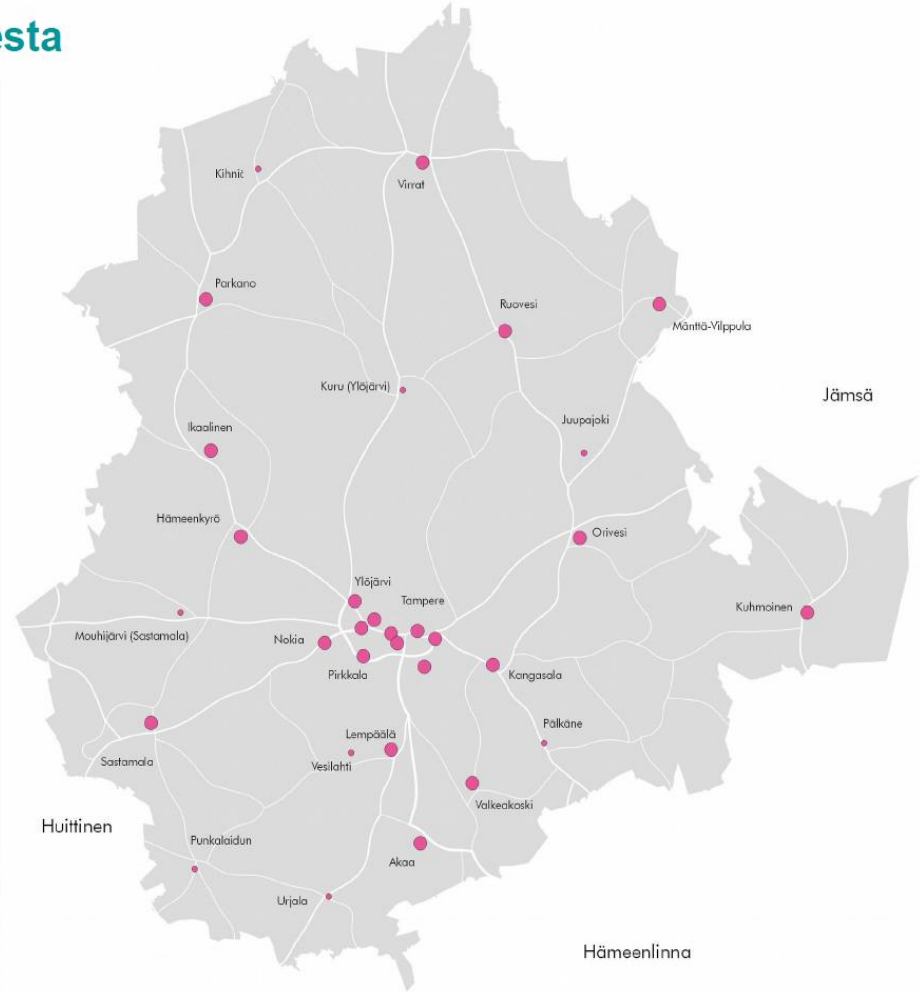

Tampereen alueiden jakautuminen mallissa

Hervanta - Vuores	837	etelä
Aitolahti	837	itä
Atala-Linnainmaa	837	itä
Kaukajärvi	837	itä
Kämmenteisko	837	itä
Leinola-Vehmainen	837	itä
Olkahinen-Tasanne	837	itä
Takahuhti	837	itä
Terälahti	837	itä
Velaatta	837	itä
Härmälä-Rantaperkiö	837	keskinen
Itä-Amuri-Tammerkoski	837	keskinen
Kaleva	837	keskinen
Keskussairaala-alue-Kauppi	837	keskinen
Kissanmaa	837	keskinen
Koivistonkylä	837	keskinen
Lapinniemi-Käpylä	837	keskinen
Länsi-Amuri	837	keskinen
Messukylä	837	keskinen
Nekala	837	keskinen
Osmonmäki-Petsamo	837	keskinen
Peltolammi	837	keskinen
Pispala	837	keskinen
Tahmela	837	keskinen
Tampere Keskus	837	keskinen
Tampere Keskus Läntinen	837	keskinen
Haukiluoma-Ikuri	837	lounais
Myllypuro-Kalkku	837	lounais
Rahola	837	lounais
Tesoma	837	lounais
Epilä	837	luode
Lamminpää	837	luode
Lentävänniemi	837	luode
Luoteis-Tampere	837	luode

Perhekeskustoimintamalli - kokonaisvaltaista ja asiakaslähtöistä apua oikeaan aikaan

Pirkanmaa2019

Perhekeskustoimintamallin palvelut ja toiminnot (luonnos)

Ennen lapsen syntymää	0 – 6 v.	7 – 12 v.	13 – 16 v.	17 – 18v (-20 v.)
Äitiysneuvolapalvelut	Lastenneuvolapalvelut Varhaiskasvatus Avoin varhaiskasvatus Esiopetus Oppilashuolto	Perusopetus Oppilashuolto Nuorisopalvelut	Perusopetus Oppilashuolto Nuorisopalvelut	Toisen asteen koulutus Opiskelijahuolto Nuorisopalvelut

KAIKISSA IKÄVAIHEISSA TARJOLLA OLEVAT PALVELUT JA TOIMINNOT

Kohtaamispaikka
Vertaistuki
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut
Vapaa-aikapalvelut
Kotipalvelu
Perhetyö
Eropalvelut
Ravitsemusterapia
Ehkäisyneuvonta

Kasvatus- ja perheneuvonta
Fysio-, puhe- ja toimintaterapia
Psykologipalvelut
Kelan etuudet ja palvelut
Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta
Sosiaalityö
Suun terveydenhuolto
Lääkäripalvelut

Järjestöjen muut toiminnot ja palvelut
Seurakunnan muut toiminnot ja palvelut
Yksityisen sektorin muut palvelut

Tehtävä kuntien LAPE-ryhmille 1/2

- **Miettikää oman alueenne sisällä (keskinen, etelä, itä, lounas, luode), että miten alue olisi järkevä jakaa perhekeskusalueisiin.**
- Perhekeskusalueiden osalta on hahmoteltu, että muodostetaan noin 30 000 – 50 000 asukkaan väestöpohjalle. Jokaiselle alueelle muodostuu siis vähintään kaksi perhekeskusaluetta.
- Alueiden suunnittelussa tärkeää, että:
  - asukkaat saavat perhekeskuspalvelut joustavasti ja mahdollisimman helppojen kulkuyhteyksien päästä
  - eri toimijat (kunta, maakunta, järjestöt, seurakunnat, yritykset) yhdistävä verkostomainen toimintatapa on mahdollinen
  - alueet ovat väestön ja palvelujen käytön pohjaltaan niin suuret, että eri työryhmät eivät muodostu kooltaan haavoittuviksi.

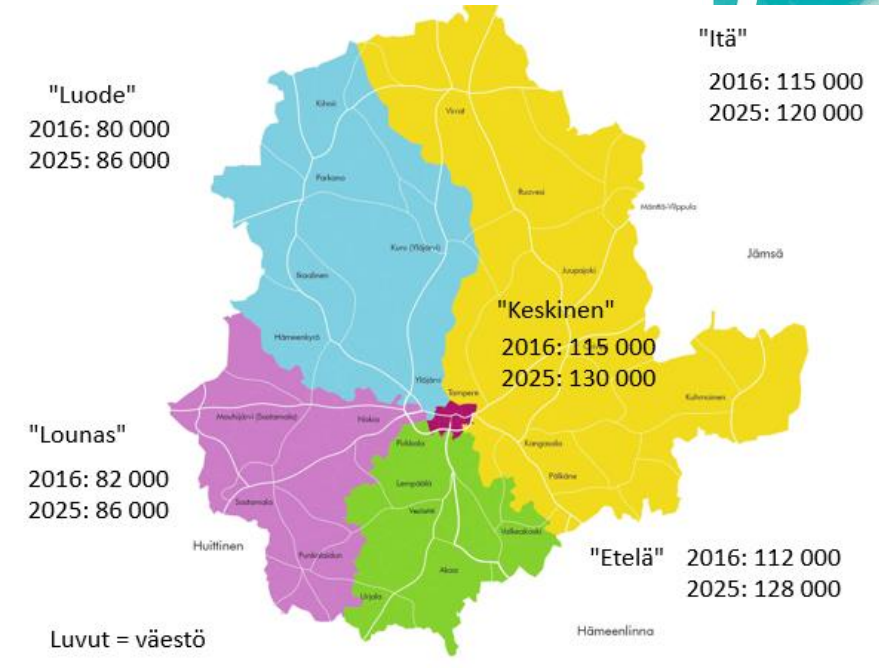

Tehtävä kuntien LAPE-ryhmille 2/2

- **Miettikää oman alueenne sisällä, että mistä käsin lasten, nuorten ja perheiden erityistason palveluja tulisi olla tarjolla.**
- Erityistason palvelut jalkautuvat näistä pisteistä asiakkaan tarpeen mukaisesti mm. lähipalvelupisteisiin tai asiakkaan kotiin.
- Alueilla tarjolla olevia erityistason palveluja ovat mm. lastensuojelu, lastenpsykiatrinen/nuorisopsykiatrinen/somaattinen aluepoliklinikkatoiminta, perheoikeudelliset palvelut ja vammaispalvelut.

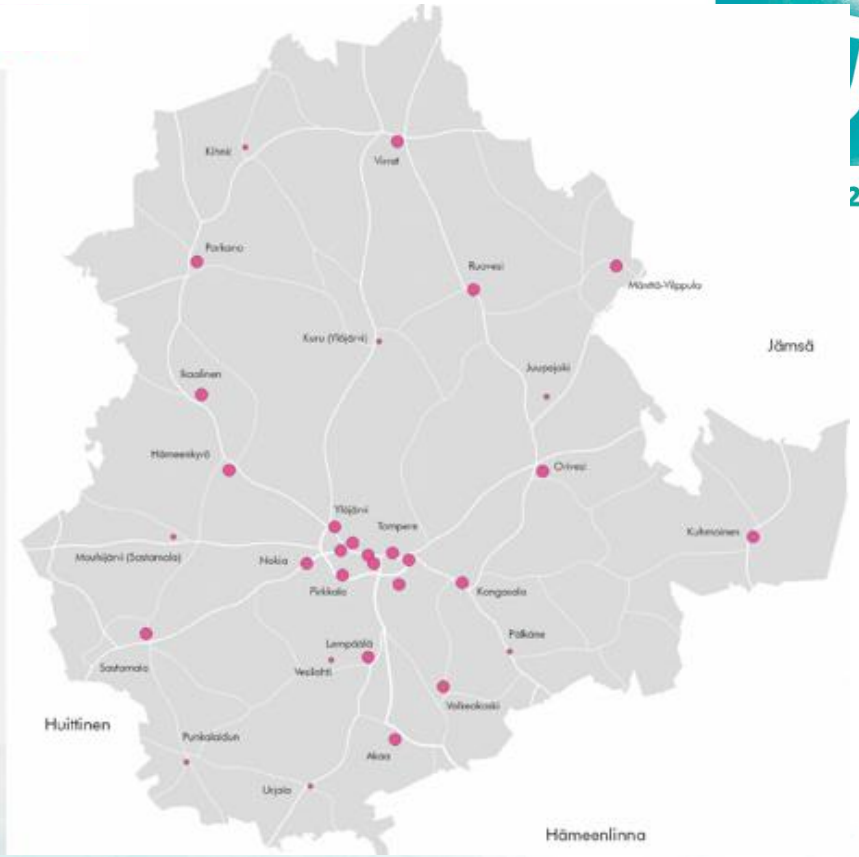

Tehtävän käsittely

- Käydään kuntien LAPE-ryhmistä/muusta kunnan käsittelystä tulleet esitykset läpi seuraavassa maakunnan LAPE-ryhmän kokouksessa (14.5.2018).
- Kunnista tulleita vastauksia käsitellään lasten ja perheiden palvelujen sote-ryhmässä.
- Maakunnan LAPE-ryhmän ja sote-ryhmän käsittelyn jälkeen lasten ja perheiden palvelujen koottu vastaus luovutetaan palveluverkkotyöryhmän käsittelyyn.
- Seuraavan dian (14) pohjaan koottu vastaus toivotaan lähetettävän sähköpostitse Titta Pelttarille (titta.pelttari@pirkanmaa.fi) 10.5.2018 mennessä.

Kunta/järjestö/seurakunta (oma taho tähän)

- Alueen perhekeskusalueet tulisi muodostaa seuraavasti:
  - Perhekeskus 1: (luetelkaa alueen kunnat ja jos alueeseen kuuluu Tampereen alueita, niin Tre:en alueet lueteltuina)
  - Perhekeskus 2:
  - (tarvittaessa perhekeskus 3 ja perhekeskus 4)

- Erityistason palveluja tulisi alueellamme keskittää seuraaviin pisteisiin:
  - ….